

מדור הבחינות

מינהל הסטודנטים

אוניברסיטת בר-אילן

מספר סידורי 1529354

מס' מח': 51

שנת: תשע"ו סמסטר: 2 מועד: 1 מטלה: 1
קורס: 99 152 01 תולדות המחשבה המדינית

המחברת נבדקה ביום: _____

הציון: 93

חתימת המרצה: יען

מס' סידורי _____ מתוך _____ מחברות

הוראות לבחן

1. עליך להבחן בחדר בו הנך רשום.
2. הנח ליד המשגיח בבחינה את כל חפציו האישיים כגון: תיקים, ספרים, מחברות, מכשירים סלולריים, קלמרים וכו'. השימוש במחשב נייד אסור.
3. אסור להחזיק בהישג יד חומר הקשור לבחינה/לקורס אלא אם הותר הדבר בכתב על ידי המרצה ורק בהתאם למותר.
4. מסור למשגיח/ה על הבחינה תעודת זהות וכרטיס נבחן חתום וחקף לסמסטר בו מתקיימת הבחינה.
5. **היציאה לשירותים במהלך הבחינה בהתאם להנחיות המשגיח/ה.** נשים בהריון ונבחנים באישור מתאים רשאים לבקש מהמשגיח/ה לצאת. היציאה בליווי המשגיח/ה ובהתאם לנוהלי האוניברסיטה.
6. נבחן היוצא ללא רשות מכל סיבה שהיא מחברתו תפסל ותועבר לועדת משמעת.
7. יש להישמע להוראות המשגיח/ה. אין לעזוב את חדר הבחינה ללא קבלת רשות. חל איסור מוחלט לפנות לנבחנים אחרים בכל עניין ודבר. **בכל עניין פנה למשגיח/ה.**
8. בתחילת הבחינה מלא את פרטיך האישיים ע"ג המחברת. תלמיד שקיבל לידיו שאלון ואין ברצונו להיבחן, חייב להמתין 1/2 שעה בכיתה מתחילת

שנה"ל תשע"ו סמסטר ב מועד א

מס' קורס 99-152-01

מחלקה משפט תאריך 4/8

המרצה אישל קליינר

מבחן חלק (אם הבחינה בשני חלקים)

הוראות לבחן בנושא סריקה:

אין לכתוב במחברת בעפרון. יש לכתוב בעט בצבע כחול כהה או שחור בלבד. אין להשתמש בנוזל מחיקה (טיפקס). אין לכתוב בשוליים משני צידי הדף. מחברת בכתב מרושל משפיעה על תוצאות הסריקה.

שם לב! השוליים יחתכו לפני הסריקה. לכן, חל איסור מוחלט

בה/3ה

ועדת המשמעת מזהירה!

נבחן שיימצאו ברשותו חומרי עזר

אסורים או ייתפס בהעתקה,

ייענש בחומרה עד כדי

הרחקתו מהאוניברסיטה.

חלק ג:

1) אלכסנדר מוקדון היה מצביא ומדינאי חשוב ביותר בעת העתיקה. הוא היה בנו של מלך מוקדון, והיה תלמידו של אריסטו. הוא כבש טריטוריות נרחבות, את יוון, אסיה ואף חלק מהודו. הוא בניגוד לתפיסת ערי הפוליס של אריסטו, הוא שאף ליצור עולם קולקטיבי-אוניברסלי אשר שם את הקוסמו פוליטי במרכז. אולם שאיפה זאת לא הצליחה וגרמה דווקא לאינדווידיואליות. הוא העריץ את התפיסה היוונית אולם סטה ממנה, ורצה ליצור מבחינה תרבותית ודתית שילוב של מזרח ומערב (יוון) ובכך יצר את ההלניזם. לכן גם נתן למקומות שכבש עצמאות רבה. הוא בעצמו אף התחתן עם נסיכה פרסית וכך ציווה גם על פקודיו. הוא ראה את עצמו בתור מלך אל, אשר מתחתיו היו שליטים מקומיים. דבר זה יצר לניכור שהוביל להתעוררות פילוסופים איווידואליסטים (אפיקורסים, ציניקנים, ספקנים וסטואים).

5 ✓

2) בהתחלה היו מושבות בארה"ב שהיו כפפות לפרלמנט הבריטי. התיכוך המרכזי שהתחיל את השלב הראשון של המהפכה היה **חוק הבולים**, שחוקק עקב מצבו הכלכלי בבריטניה, בו חיבו את המושבות לשלם בולים על כל מסמך רישמי כדי להרוויח עליהם כסף ומנגד האמריקאים מחו שהם לא מביאים להם זכות השתתפות בפרלמנט. לאחר מכן נחקק חוק שכפה על מיסי מכס כבד על המושבות. האמריקאים מחו וכתוצאה מכך חיילים בריטים רצחו 5 תושבי בוסטון, הקרוי **טבח בוסטון**. כתגובה, האמריקאים עלו בלילה על ספינות שיבאו תה לבוסטון וזרקו תכולה של 3000 ארגזי תה (**מסיבת התה בבוסטון**). הבריטים בתגובה סגרו את נמל בוסטון ודרשו תשלום. לאחר מכן החלה **מלחמת האזרחים** האלימה נגד ברטניה, והם סילקו את הבריטים מהמושבות. לאחר מכן האמריקאים הכריזו על **מעצמות וחוקו מגילה**.

5

3) הרפובליקה הרומית חולקה בהתאם למודל של הפרדת רשויות. **הרשות המבצעת**: היו 2 מלכים בשם **קונסולים** שתפקדו במשך שנה ויצאו למלחמות. אולם בשעת חירום היה אפשר למנות דיקטטור. **הרשות השופטת**: היו **פרויטורים** שהם היו השופטים וגם תפקדו בתור מצביאים במלחמות. היו **קנסורים** - ישיצעו את הספירה במפקד ובכך קבעו את המעמדות. היו **קוונסורים** - שהיו סוג של שרי אוצר. **הרשות המחוקקת**: היה את מועצת העם שנקראה **הסנאט**, אולי היו החשובים ביותר ברפובליקה, שתפקידם היה ליעץ לקונסולים ולקבל החלטות. היו את **הקונטריות** - עוד אסיפה שהיו מחולקים 55 מחלקות והיו חלק מהמעמד העשיר, ותפקידם היה להחליט מי התמנה למשרה ציבורית.

5

4) אדמונד ברק היו הוגה שמרן. התפיסה השמרנית שאליה הוא משתייך, מאמינה באמת נצחית שלא משתנה, מעמדות קבועים בחברה שלא משתנים, תקדים וחוקה. ברק בעיקר התמקד בתקדים וחוקה. לשיטתו יש כוח לתקדים מאחר שהיא נשמרה במשך כל ההיסטוריה ולכן זה מראה בעצם שהיא הדרך הנכונה. לשיטתו, ההוגים הליברלים שמחדשים בדרכים שסוטים מהתקדים הם טועים, מאחר שאין להם פרספקטיבה רחבה על העבר, ולכן התפיסה שלהם היא חסרת בסיס לעומת התקדים ההסטורי שקיים. לטענתו תקדים הוא מעבר לתבונתם של אותם ההוגים ולכן הם טועים.

5

7) הגל האמין שההסטוריה משקפת את התקדמות הרוח (הרוח זה התבונה האנושית - התפיסה של אלוקים). לשיטתו, האנושות מתקדמת באמצעות **דיאלקטיקה**. הוא סובר שיש את התזה והאנטי תזה, והם בעצם יוצרים את האידיאל, שהיא הסינטזה. ולכן התבונה האנושית בתפיסת האלוקים מתקדמת. לכן התיכוך, בין המדע ובין הכנסיה מוביל לסינטזה והתקדמות ותבונה. דעתו המדינית היא שיש את המשפחה שהיא אינדיבידואלית אלטרואיסטית, ומנגד יש את החברה שהיא אגואיסטית אוניברסאלית, ובעצם הדיאלקטיקה בניהם יוצרת את הסינטזה, שהיא בעצם המדינה, האידיאל, שמורכב מאוניברסאליות-אלרואית. הוא בעצם אומר שמדינה היא אידיאל טוב.

5

9) ארסמוס יצא נגד הכנסיה ונגד השחיתות שלה באותה תקופה. הוא האמין שהם צריכים להתנהג בדרך יותר מוסרית, דרך ישר. אולם הוא לא שאף למהפכה של הכנסיה כמו לותר, ולא רצה שהכנסיה הפרוטסטנטית תחליף את הכנסיה הקתולית, אלא, שהשינוי יעשה בתוך הכנסיה. לותר בדומה לארסמוס ראה את שחיתות הכנסיה ורצה לשנותה (האינדלגנציות שנעשו בשחיתות, הזנות בכנסיה) אולם בניגוד לארסמוס הוא יצר זרם חדש הקרוי פרוטסטנטים שיחליף את הקתולים. עיקר משנתו הייתה שצריך לבטל את המעמד של הכנסיה אשר משמשת כצינור בין המאמינים לבין אלוקים, ושכל אחד יוכל לקרוא את כתבי הקודש בשפתו, כי הוא אומר שצריך לחזור למקורות (ארסמוס לא היה כזה קיצוני). בנוסף הוא היה בעד להתמקד בלב ואמונתו של האדם ולא במעשים של האדם, ולכן השאיר רק את הטבילה ולחם הקודש.

5

11) קונואליוס פירושו "התישבות" והוא שומש בראשונה ע"י רומא כאשר הם חיזקו את מעמדם על התיישבות בטריטוריות שכבשו. קונואליוס מבטא השתלטות של מעצמות על טריטוריות שמעבר לים כדי לחזק את כוחם. כאשר הם מנצלים את כל המשאבים שנמצאים באותה טריטוריה ומנשלים את השלטון

1

שהיה, ובנוסף הם מנצלים את כח האדם. זה יכול להיות משאבי טבע, ע"י יבוא מסחר לאותה טרטוריה או אפילו גיוס לוחמים מהשטח. מדינות בולטות הם בריטניה, אשר השיטה שלה היא הייתה למשול בעקיפין על אותו טריטוריה, ולתת להם לממשל המקומי למשול בעצמם ולהשאיר את תרבותם. בניגוד לכך צרפת בהתחלה רצתה להשפיעה לגמרי על הטריטוריות שכבשו, וזה התבטא בכך שנתנו להם אזרחות וניסו לתת להם חינוך צרפתי. יש עוד מדינות כמו פורטוגל וספרד.

12) פוסט מודרניזם בעצם הוא תפיסות שהם תגובה למודרנה. התפיסות: לא מאמינים בקידמה – לטענתם התפיסה המודרנית שהאנושות כל הזמן בקידמה והמדע והתרבות המתפתחת הם רק מקדמים את האנושות היית שגויה בעיניהם, הם מביאים לדוגמא את מלחמת העולם השנייה שחלקה הסתמכה על תפיסות מודרניות. קץ לאידיאולוגיה – הם מאמינים שהגענו למצב שאין כיום אידיאליות ולכן האדם ניהיה בודד במימוש דעותיו מול המערכת. בזו לסיפורי על- לטענתם המודרנה הסבירה את הכאוס שהיה סביבה בכך שהם הסתמכו על סיפורי על, לטענתם זה שקר. אין אמת אחת – הם טוענים שלכל אדם יש את האמת שלו, ולכן יכול להיות שאמת אחת תהיה רלוונטית לגבי אדם מסויים ולגבי אדם אחר לא. אין כרונולוגיה- הם מאמינים בניגוד למודרנה שהעולם לא מתקדם בצורה כרונולוגית מסודרת ויש קפיצות.

שאלה 1

ה. משנתו של ג'ון לוק – ראשית כדי להסביר את דעתו של לוק על דת יש לציין את הבסיס. לשיטתו יש לאדם זכויות טבעיות לאדם. הוא טוען שהאדם רציונאלי, אינדיבידואלי, אוניברסאלי, שזכאי לזכויות של חיים וקניין ושוויון והוא טוב ביסודו. ולכן במצב הטבע ישמר שלום בין בני אדם וישמרו הזכויות. אולם הוא טוען שיש לעשות אמנה חברתית שתתן למדינה את זכויותיהם כדי שישמרו עליהם מאחר שיש אנשים שלא מכבדים את הזכויות או פשוט מתוך רצון לחזק את ההגנה על הזכויות. כחלק מהתפיסה של לוק קיים שלושה צירים מרכזיים שע"י ידי המדינה צריך לשמור עליהם עליהם: סובלנות לדת, הפרדת רשויות ושמירה על זכויות האדם. לוק שהיה אדם מאמין, טוען שהמדינה צריכה לשמור על חופש לדת, ולכן אין למדינה רשות לפגוע באנשים שרוצים לקיים דת. הוא טוען כאשר קיים התנגשות בין המדינה לדת יש לכבד את הדת. אולם לוק במישנתו מוציא כמה חריגים שעליהם המדינה אינה מחויבת להגן: א. אתאיסטים – ג'ון תפס את האתאיסטים לא כדת ולכן אין חובה להגן עליהם, מאחר שלשיטתו יש להגן על חופש לדת ולא חופש מדת. לכן כאשר יש התנגשות בינם לבין המדינה, המדינה יכולה להכפיף את האתאיסטים ולפגוע בזכויותם. ב. כאשר הכנסיה רוצה לפגוע בכנסיה אחרת – ג'ון לא קיבל את האפשרות בו הכנסיה תפגע במישהו אחר וכאשר היא עושה את זה אפשר לכפות אותה למדינה ולפגוע. גם כאשר הכנסיה חוברת לכנסיה אחרת כדי להפיל את המדינה אפשר לכפות אותם.

ב) תפיסה היהודית תנכ"ית- קיים שני דרגות ביהדות, אחת היא תפיסה אינדיבידואליסטית-אוניברסלית, של מצוות מוסריות שקשורות לכל אדם ואינם פרטיקולריים וכל אדם צריך לקיים אותם. בנוסף גם המשחיות כפי שמופיע בספר ישעיהו הוא אוניברסלי אשר מאמין בגאולה עולמית. אולם, השלב השני הוא פרטיקולרי של עם סגולה, היהודים, אשר מחוייבים במצוות של בין אדם וחברו וגם שקשורות בארץ. שלב זה הוא פרטיקולרי בו יש שילוב של מצוות ציבוריות ושקשורות למדינה. המונח עם סגולה יכול להיות פשוט שעם ישראל הוא נבחר ולכן הוא מעל כולם או בשל המצוות שהוא עושה בשלב השני הוא מיוחד. מבחינת ממשל יש פסוקים בתנ"ך אשר מדברים על תפקידו של מלך. אין ליהדות שום העדפה לטיפוס מסויים כפי שרואים במשל יותם בו הוא פורש גם כמנהיג ללא תרומה נוספת לאחרים או שאין לו תכונות או שהוא ישרוף את כולם. לכן לפי היהדות דת ומדינה הם דבר שהולך ביחד והמדינה, ולמדינה יש ערך ביהדות. חשוב לציין שיש תפיסות שרואים את המלך כברירת מחדל אחרי שעם ישראל מתלונן. אולם גם לפי היהדות ישנו עלינות לדת, ולכן יש מלך, נביא, ב"ד, שופט אשר הם מבורים את הכוח מהמלך. גם לפי היהדות המלך הוא אינו עריץ וכפוף לדת. כאשר יש מלך אשר סותר נביא בדרך כלל יגיע תוכחה של הנביא והוא הצודק. דוגמא לכך הוא סיפור נבות. בסיפור נבות רואים שהסיבה שבסוף הוא נפל זה לא בגלל חטאים, אלא בגלל שהוא לא הקשיב לה' ולקח בכוח את שטח נבות. אפשר גם לספר על ההבדל בין התפיסה בציווי בספר בראשית בבריאה בו הציווי על האדם היה יותר רגוע, לעומת הציווי בנות אחרי שהאדם חטא בו נדרש ממנו יותר במהות הציווי ונוקשות.

ג) נצרות של ימי הביניים – אתמקד ראשית בתפיסתו של אגוסטינוס אשר כתב על כך את סיפרו עיר האלוקים. אגוסטינוס סובר שיש את עיר האלוקים שהיא העליונה-השמיימית-הדתית, אשר היא הרצון שאליו יש לשאוף, אולם הוא סובר שיש גם את העיר הארצית שיש אשר היא המדינה הארצית שיש לשמוע בקולה, מאחר שאם לא תהיה לנו מדינה יהיה אנכריה. התפיסה הזאת נובעת לפי פאולוס ואגוסטינוס (בספר ויידואים) מכך שהאדם בעקבות החטא הקדמון הוא רע מיסודו, ולכן רק חסדי ה' יקבעו את גורלו, אולם הוא צריך לשאוף ללכת בדרכו של ישו. לכן לשיטת אוסטינוס ללא מדינה יהיה מצב של אנכיה ולכן צריך את העיר הארצית. הממשיכים של אגוסטינוס פירשו אותו בכך שהוא אומר שהמדינה היא לא ערך, אלא ברירת מחדל שלא יהיה אנרכיה (במקור אגוסטינוס כתב את הספר כדי שלא יגידו שהדת לא מכירה ברומא), ולכן עיר האלוקים היא מעל המדינה הארצית. לפיכך הנצרות לא רואה באדם חיה פולטית אלא

במדינה צורך. נוסף לכך, יש את התפיסה של **תומאס הקווינס** - הוא היה נוצרי והוא תמך בתפיסה שמדינה היא ערך בתפיסה הנוצרית. הוא ראה את החוקים של המדינה כמשהו טוב שיוצר סדר ומחנך את האדם ולכן הוא צריך להתקיים לצד הדת. בנוסף גם אם התושבים יחשבו שהמלך לא עושה טוב, לשיתת אקווינס אסור להם למרוד בו אלא אם כן זה ממש התנהגות קיצונית. בנוסף הוא קבע 4 חוקים: חוק הנצחי - זה החוק האלוקי שהוא קבוע ולא משתנה והוא האמת. החוק הטבע - אלא חוקי מוסר טבעיים אוניברסליים שלא משתנים ויש ללכת לפיהם. החוק ההתגלותי (האלוקי) - החוקים שהובאו בהתגלות ועיי הכנסייה ויש לכבדם אולם לשיטתו הם לא יכולים לסתור את חוקי הטבע. חוק ארצי - זה חוקים שהמדינה קובעת כמו שפיטה סדר וכיו, ויש ללכת לפי החוקים. לטענתו אם החוק הארצי סותר חוק טבע או התגלותי, יש ללכת לפי חוק הטבע או ההתגלותי. אולם, לטענתו יש להמנע כמה שיותר בין חיכוך בין החוק הארצי וההתגלותי ולכן יש לנסות לפרש את החוק ככה שלא יהיה סתירה בניהם. מזכיר את תפיסת הרמבם. בנוסף לכך ישנו תפיסה של הכנסייה הקתולית של שני התרבות בימי הביניים, בו גם הדת וגם המדינה כפופים לאלוקים, ולכן זה יצר מאבק גדול בין הכנסייה לבין המדינה. אולם גם היו תפיסות כמו הארטודוקסיות שחיו ביחד עם המדינה, כאשר המדינה קדושה והפטרך הוא חלק מהמדינה. לפי תפיסה הפרוטסטנטית של לותר (כפי שרינו במושגים) הדת כפופה למדינה. לפי קלווין יש טאוקרטיה בו הדת חלק מהמדינה.

ד) הגותו של מקיאבלי (הנסיך) - ראשית הוא היה כמו אוגיסטינוס (רק חילוני) שטען שהאדם לא משתנה והוא נשאר קבוע מיסודו, יש לו דבר רעים ויש טובים מיסודו באדם. בנוסף הסתכל על המציאות ומתוכה בנה את מחשבותו, ולא אידאל אוטופי. עכשיו בנוגע לדת, הוא טען שיש להפריד בין המוסר זהדת האישית של האדם ואין לתת לה מקום בהשפעותיה על החלטת המדינה. לטענתו יש שילטון רפובליקני ששם רק את טובת המדינה לפני זה הוא מונחה לפעול. זאת אומרת, גם אם המעשה הנכון לטובת המדינה יהיה מנוגד לכל ציווי דתי יש לעשות את המעשה שיהיה לטובת המדינה. אולם חשוב לציין שבחיים האישיים למקיאבלי לא היה שום עם קיום דת וכן אפשר חופש דת, אלא אם כן זה נוגד את טובת המדינה. לשיטתו הנסיך שהוא הכובש הראשוני יכול להשתמש בדיקטטורה בהתחלה אולם לאחר מכן הוא צריך להתאזן כאשר מבסס מדינה.

א) אתונה וספרטה - באתונה וספרטה הדת הייתה כחלק טרוויאלי מהיום יום. מבחינתם האלים הם היו קשורים בקשר מובהק לכל דבר בחיים. לכן מבחינתם הדת והמדינה ובחיים הציבוריים הם דבר הקשור אחד לשני בקשר הדוק. ספרטה אשר היו קולקטיבים שמו את המדינה במרכז, והיו אירואים, ולכן כל דבר צריך להיות לטובת המדינה. היה להם כמה מוסדות שהיו בהפרדת רשויות: 1. שני מלכים שאיזו אחד את השני ושאוחד יצא לקרב השני נשאר. הם גם היו אחראיים על תפקידי הקרבה, והלכו לפעמים לאורקול הדתית כדי להתיעץ לשמוע מה האלים אומרים. 2. אסיפת האפורים שהורכבו מ-10 יוצאי צבא שתפקידם לאזן את המלך. 3. אסיפת הזקנים - שתפקידם היה ליעץ בעניינים למלך. 4. אסיפת העם - שהורכבו מכל תושבי ספרטה הגברים. האלים בעצם היו חלק טרוויאלי מהחלטותיהם של כל גוף אתונה אשר גם העמידה את המדינה במרכז. באתונה - העמידו את המדינה במרכז, אולם גם היה דמוקרטיה גם נתנו מקום לאינדבידואל. הדת הייתה חלק משמעותי גם מהיחיד ביום יומו וגם במוסדות הדת. מוסדות הדת היו: 1. אסיפת 500 - במדינה היה 10 שבטים כאשר הם שלחו כל שנה 50 אנשים למועצה, וגם חילקו את השנה ל-10 תקופות=פרוטנים, אשר בכל תקופה שבת אחר שולט וגם כל יום עשו הרגלה מבניהם מי שילוט. 2. אסיפת העם - הייתה אסיפת עם שהורכבה מהאזרחים האתונאים. 3. בתי משפט עממיים - נבחרו להם אזרחים שישפטו אשר רק היו צריכים מידת שכל ישר. 4. אסטרטגיים - התמנו והיו בתפקידם פעם בשנה, נבחרו עקב כישוריהם ומעמדם ויעצו לאסיפה (הכי חשוב פריקלס). האלים היו ישות שגם הסתמכו אליה בכל מוסד והייתה חלק מההוויה.

חלק ב'

שאלה 2

הובס - הובס, כפי שמפורט בסיפרו לווייתן, הוא זה שקבע את הליברליזם ואת הזכויות (כפי שאפרט מיד) אולם הוא במחשבתו לא האמין בליברליזם. הוא האמין שיש תכונות שהם טבועות מהאדם מטבעו, כמו, ראצינליות, אוניברסליות, אינדיבידואליות, זכויות קיום וקניין, ואינרסים אינסרומנלים, שוויון. לשיטתו **במצב הטבע** בני האדם הם שווים ואין עדיפות מבחינה שכלית אחד על השני. לשיטתו, מצב זה עלול לגרום לחוסר ביטחון בו אין שום מישוה שיתפוס שליטה ולכן יהיה מלחמה בין כולם, הקרויה "מלחמת הכל בכל". לכן לשיטתו יש ליצור מדינה מלאכותית אשר יהיה אמנה חברית שתפקיד ביד המדינה את כל הזכויות שלה כדי שתשמור על הביטחון של האזרחים. לשיטתו תפקיד המדינה היא לספק ביטחון לאזרחיה. לכן אם למשל יהיה זכויות שיתנגשו אם מטרת המדינה לספק ביטחון אז יהיה אפשר לפגוע באותם זכויות. לכן המדינה היא אמצעי כדי לאפשר את המטרה של ביטחון. לטענתו, שליטה אבסולוטית היא השלטון הכי טוב, כי ככה היא יכולה לספק הכי הרבה ביטחון בלי שיפריעו לה.

לוק - לוק הוא הסתמך על התפיסות של הובס אולם לשיטתו יש מקום לליברליזם. בדומה להובס, מאמין שלאנשים מטבעם יש ראצינליות, שוויון וזכויות קניין וחיים, אוניברסליות, אינדיבידואליות ורצון לממש את עצמם. אולם בניגוד להובס הוא טוען שבמצב הטבע בני האדם לא יהיה מלחמה וישרור שלום. אולם

מאחר שיש אנשים שיכולים לפגוע בזכויותיו של אחר או מאחר שיש רצון להגן את הזכויות, לוק מציאה שיהיה אמנה חברתית בו האזרחים יפקידו את זכויותיהם למדינה בתמורה שישמרו להם על הזכויות שלהם וימסדו אותם. ובכך, מישהו שיפגע בזכויות למדינה יהיה אפשרות לכפוף את הפוגע לחוק. לטענת לוק יש צורך גם בהפרדת רשויות. לשיטתו יש צורך ברשות מחוקקת, מבצעת ושופטת, כדי לשמור על הזכויות כמה שיותר. הוא בניגוד להובס לא חושב שדיקטטורה היא הדרך הנכונה אלא יותר מאמין בדמוקרטיה. הוא מאמין שהזכויות החשובות הם, חירו, חיים וקניין. לשיטתו כפי שהוזכר בשאלה 1, יש גם סובלנות לדת (כפי שפורט), ובנוסף הפרדת רשויות ששומרת מפגיעה/כפי שהזכרתי לעיל), ובנוסף צריך לשמור על הזכויות. לוק נתן בסיס לדמדינות הדמוקרטיות שיקומו, למשל כמו ארה"ב. בנוסף נתן תשתית לקפיטליזם בכך שעגן את הזכות לקניין.

ליברליזם מהצד הימני - תפיסה קפיטליסטית. בהמשך לגישת לוק אשר זכות קניין היא זכות טבוע באדם, הליברליזם הימני האמינו שיש אפשרות לאדם לממש את מטרותיו הקנייניות כאשר זוהי זכות שלילית. הכוונה בזכות שלילית היא שהמדינה בעצם לא משמשת גורם אקטיבי במדינה אלא בעצם היא שומרת על כך שכולם ישחקו לפי הכללים ותפקידה רק לשמור על הביטחון. למדינה אין שום זכות לקחת את זכויותיהם בגלל שיש מישהו אחר שהוא נזקק. למשל לפי תפיסתו של **אדם סמית'**, האינטרס האינדיווידואלי של כל אדם לממש את עצמו ולהרוויח קניין הוא בעצם תורם לכלל הציבור. לכן אין למדינה להתערב בזכויות. עוד הוגה חשוב זה **הייק**, אשר סובר שמבחינה כלכלית הכלכלה לא צריכה להיות בידי מערכת אחת אשר תקבע את החלוקה, מאחר שרוב הידע נמצא אצל האינדוידואלים. התפיסה של הידע מצומצמת ולכן היא לא צריכה להתערב ולפגוע בזכויות ע"י חלוקה של הכסף של האנשים שמצלחים ולתת אותה לעניים/פועלים. הוא טוען שיש **מחירים** שלפיהם האנשים האינדוידואלים סוחרים בשוק וזה השיטה הכי טובה להביא לטובת הכלל. בנוסף, הוגה נוסף בשם **נייזוק**, בוחן את הליברליזם מבחינה מוסרית. לשיטתו זכות הקניין היא זכות קבוע באדם ואסור למדינה לקחת את זה מאנשים. התרומה של האנשים העשירים צריכה להיות וולונטרית ולא ע"י כפייה. לא יתכן, לשיטתו, שאנשים עצלנים יהיו פרזיטים על גב האנשים שעובדים.

ליברליזם מהזן השמאלי רווחתי - לשיטתם, הזכות לקניין היא זכות מוגבלת, אשר יש ערכים חברתיים יותר גדולים ממנה. לכן המדינה צריכה לקחת מעשירים יותר מיסים, לתת ביטוח לעניים/פועלים, ואפשר להם זכויות כמו חינוך והקלה בשעות של העבודה. למשל יש הוגה בשם **ריילוס** שטען שאנשים הם אינוודואלים אינטרסנטים במהותם ולכן ישאפו תמיד לטובתם. לכן הוא מציע שהדרך הנכונה לדעת מה החלוקה הנכונה של המשאבים בחברה תיהיה מאחורי - מסך הבערות. במסך הבערות אנשים לא מאופיינים ולא יודעים מה מעמדם. לכן הוא סובר שבמצב זה אנשים לא לוקחים סיכון ולכן לא ירצו שבמדיה שיהיו פועלים/עניים לא יקבלו הטבות יותר מאחרים. בנוסף הוא לא רוצה שוויון מוחלט כי אנשים צריכים תמריצים, ולכן מקצועות חשובים כמו רופא יקבלו יותר. אולם מישהו שיש לו כישרון מסוים אין סיבה שהוא יקבל יותר מאחר. לכן לפי תפיסה זו אפשר להבין שהמדינה צריכה להגביל את זכות הקניין כאשר נפגעים זכויות אחרות, מאחר שתפקיד המדינה היא לא רק ביטחון אלא לדאוג לערכי החברה.

מ/אכג
גיה אבא

גהא א
א

פרינט בע"מ

טל. 03-5604070